

TÁRCA

ooo

Az Új Színpad.

Ha új hírlap első száma akad a kezembe, — a tendenciáját, színvonalát nagy körvonalakban megállapíthatom. De azt, hogy ez a lap igazán jó lap, hogy kell-e a közönségnek majd, azt jóhiszeműen megállapítani nem lehet. Ha jó az első szám, akkor annak az is lehet az oka, hogy — első, tehát volt idő bizonyos részeinek a mindennaposnál alaposabb előkészítésére. Ez az előny azonban a második számnál már jórészt elvész. Ha pedig darabos, egységtelen, technikai hibákkal teli, szóval rossz az első szám, azt megint csak annak a rovására írhatom, hogy — első és akik csinálták, még nincsenek benne annak a gyakorlatában, amit éppen ez az újság csinálótól követel. Szóval: az új hírlapról az első példány is alig mond többet — beszámítva a technikai beosztást és kiállítását — mint amennyit az előzetes hírek, a szerkesztőinek kiléte, szándékai, előbb is ismert képességei már sejtettek.

Az Új Színpad első előadása is ilyen első lapszám. A technikai szépséghibáira azt mondhatom: első előadás, gyakorlatlanok még! Az előadás sikerét azzal is ronthatnám: első előadás, volt idejük sok próbára, meggondolásra, a legjobbat adták, amit adhattak. Ez a bemutató tehát nem lehet alap az egész vállalkozás megítélésére, hetek, sőt hónapok kellenek ahhoz, amíg rájövünk, mennyit vált be az ígéreteiből s mennyit bír adni abból, amit adni akar.

Azt az egyet azonban, hogy mit akar adni, azt már meg lehet ítélni a bemutatóból is. Hogy minők a szándékai, célja, azt ezzel a programmszerű előadással nyíltan vallja. A bemutató nekigyürkőzés a munkának; azt nem tudom, föl fogják-e gurítani a szikladarabot a hegynek, de már tudom, hogy melyik sziklát akarják fölhengergetni és a föltürt ingujj alól hatalmas izmok dagadását látom s úgy érzem, hogy az akarathoz van képesség is és erő is.

Amit legelőszörre hozott a színház, az csupa irodalom. Krudy Gyula darabja (első színpadi munkája), rutinos, egységes, finom munka. Sindbad (N. B. kár volt ezt a nevet, amelyet Krudy egy rokonszenve, tipuszerű alakjára ruházott, így kompromittálni) lekerül a Tátra egy szakadékos völgyébe. A korcsmáros leánya megtetszik neki, arra biztatja, szökjék meg vele, legyen színész. A csupa-naivság, semmit sem látott leányka megszedül, s csak akkor foszlik szét minden ábrándja, amikor rájön, hogy ez a szépeket mondó udvarló még ott, az apja házában a szeretőjévé akarja tenni. Nagyot sikolt, Sindbad kiugrik az ablakon. Az öreg korcsmáros utána lö, a szán lovainak ütemes csengőzaja hallik s a függöny legördül. Egy pár kitűnő mellék-alak a maga falusias egyszerűségével még élesebbé teszi a Sindbad raffinált, lelketlen figurájának körvonalait és még hatásosabbá az ellentétet Sindbad cinikus városi kalandorsága s a tátrai völgy szűzféher hava alatt élő illúziók között.

A három darab megválogatása körülbelül jellemzi a programot: csak művészt, csak igazán művészt adni! A magam részéről sajnálom, hogy — valószínűleg technikai okokból, a megválogatás, stb. nehézségei folytán — már az első estén nem jutott kifejezésre az, hogy ebben a programmban magától értetődőleg benne foglaltatik a színháznak men-

tessége bizonyos darab-témák iránt való félelemtől. Ami művészi, az művészi akkor is, ha véletlenül egészen modern vagy egyenesen forradalmi világnézetet tükröz. Már pedig a magyar színházak — az államiak és a magánüzemek egyaránt — érthető okokból — óvatosan kerülnek mindent, ami a modern világnézet igazolásának látszhatnék a színpadon. Ez a tény a művészeti szabadság akadályozója s ezt a gátat áthágni szintén föladata az új színháznak. Ezt a föladatot vállalta is az új műintézet s mert olyan bátran, olyan szép merészséggel vállalta, kár, hogy nem hangsúlyozhatta is már a legelső estén ezt a program-részletét.

Az a poétai lendülettel megírt és szavalt előljáró beszéd azonban, amellyel az estét bevezették, pótolta ezt a hiányt is: nemcsak az irodalom gurmandjainak, hanem a proletároknak is szólott.

Kellemesen lepett meg mindannyiunkat a színészek együttese. Ennyit, ennyi színészeti tudást és lehetőséget nem vártunk. Markovics Margit az „Efezusi örvegy“-ben, Nagy Margit Krudy darabjában nagyon és joggal tetszett. Huszár Irén a Schnitzler-darabban megkapóan bájos és stílusos volt. A „Kárpáti kaland“ pompás kabinetalakja volt Pesti, Darvas és Czákó. Pataki igen jó színésznek látszik. Pethő és Harsányin kitűnően mutattunk.

Nagyjában és egészében: nagyon szép, nagyon ígérettel teli, szinte ujjáébredés-hangulatu volt az első este. Velem együtt bizonyára sokan várják örömmel, sőt némi büszkeséggel is a többit.

(be)